

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2064 :: ANY XL

15 cèntims = Atrassats 30

BARCELONA 19 DE JULIOL DE 1918

LA RENOVACIÓ EN LES ALTURES DEL RADICALISME

El Supremo-Hacedor de la República

**PERFUMES
amb
LOCIONS de "MYRURGIA"**

MAGATZEMS

LAS GALERIAS

Rebudes les Novetats per a la

PRESENT TEMPORADA D'ESTIU

Darrers models en Trajos i Bruses

La millor surtida en Colls

Ploma i Pelerinas Marabout

Las Galerías

sempre ven a preus reduïts

Ronda de Sant Antoni, 13 i Tamarit, 164

PREU FIXE

Telèfon A 4464

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes
menes :: Edicions econòmiques
:: Obres de luxe
Catàlegs, etc.

Olm, núm. 8

Telèfon 4115

BARCELONA

EDEN CONCERT

Asalto, núm. 12

Teléfono 3332 A

El mejor music-hall de España

Continuos grandes programas de
artistas de verdadero
primer orden

Gran éxito del aplau-
dido duetto cómico

LOS GARI-USET

**ANTIGUO JARABE
Y
PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS
"GUASCH"**

Precio: 5 Ptas frasco

Depositarario:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÀ · Rambla San José, 14
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
VICENTE FERRER Y CA · Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

BLOKS NOTES

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN :: Unió, 3
BARCELONA

Parque de Barcelona

Elegant centre de recreacions

NOVES ATRACCIONS DE
GRAN ACCEPTACIÓ ::
:: TOTES LES NITS
GRANS CONCERTS

:: Gran Casino
Esmerat servei
de Cafè · Res-
taurant · Co-
berts de 5
a 7 ptes.

Balls mo-
derns de
Saló

Crònica

Aquell estiu...

AVEN passant els dies caniculars i els amics estiuejadors seguien, temeraris sota el Sol a Barcelona:

—No'ns podem moure, perquè qui estiueja no viu i aquests dies no són d'estiu sinó d'història.

Montjuic fou la muntanya més alta d'Espanya, el coronel Márquez una mena de Prim, els regionalistes uns veterans de la Llibertat, els republicans anyoraven el «Xic de les Barraquetes» i tots erem una mica conspiradors. Caldetes, Viladrau, Puigcerdà, Cadaqués i Sitges, invocaven la seva sosegada fresca, enyorada per la senyora i els nens, però el marit, solemne, volia veure història i fer renovació. Els burgesos compraven «Solidaridad Obrera» i els proletaris *La Veu de Catalunya*. En Cambó descendia fins al «Noi del Sucre», i el «Noi del Sucre», pujava fins a En Cambó. Els castellans se feien catalanistes i aquests cridaven per l'Espanya gran. L'estiu servia per a pendre banys de entusiasme, dutxes de resolució, aires de fronda i descans de vaga. L'Assemblea fou la nostra Convenció d'un dia, l'Abadal, el nostre Mirabeau d'una hora, a Barcelona un París sense Bastilla, perquè de Bastilles no'n volíem pendre, perquè ens serien donades, ni necessitaven el timbal d'En Santerre, perquè tots els timbals tocarien sols. Fins els regionalistes varen retreure l'ombra de aquells progressistes que morien «con la espada en la mano defendiendo la Constitución». Una mica més i En Carner fa una oda en sèrio a En Torrijos.

I passaren, amb l'Assemblea, els dies. I els amics seguien suant a Barcelona.

—No aneu a fora?

No, no marxaven a fora. La muntanya, ja no tenia prestigi estiuec, sinó revolucionari. El camp se transformava en camp d'operacions.

—Els miners de Figols diuen que baixaran.

—En Macià té en la mà tot el plà d'Urgell.

—A Sans fan l'instrucció.

Fins que arribà l'Agost, la Mare de Déu d'agost fou com una Verge Roja, patrona dels vaguistes que havien suplantat als sarauistes dels envelats. Arribà l'agost i les

il·lusions se marciren, la història no's feu, En Mirabeau no tornà a parlar, al plà d'Urgell continuen regant, els de Figols no baixaren, En Cambó va tallar les amarres amb els sindicalistes i les enganxà als ministeris, En Domingo passà d'heroi a martre, En Macià se'n anà a França i a Caldetes, Sitges, Viladrau i Cadaqués els senyorets jacobins, els burgesos revolucionaris, els polítics que volien morir abraçats com Daoiz i Velarde en el Parc de Madrid a les portes del Parc de Barcelona.

Aquest estiu els pobles ja són plens. En Cambó te torre a Cercedilla, i tots allà on la troben. En lloc d'història se faran balls, l'envelat substituirà a l'Assemblea, l'Abadal presidirà una tertulia de platja, i el «Noi del Sucre» endolcirà els Orientals. Aquell barceloní arborat de fè constitucional, convençut de que no pot passar rès, pren ja la fresca sossegadament. En lloc de història fa colomà, convençut de que cada poble té l'estiu que es mereix.

PARADOX

Per anar de Sant Antoni al «Astillero»,
de franc, en tramvia

Coneixem una recepta infalible per a poder anar en tramvia de franc.

Un amic nostre l'ha utilitzada varies vegades i sempre amb èxit.

L'amic nostre, quan vol anar als banys de la Barceloneta de franc, no fa més que lo següent; és molt senzill: Surt de casa sense barret i sense americana i es posa un tobolló nèt al braç com si fós un dependent de bar o de restaurant econòmic.

Ah!... Condició indispensable: s'ha de posar deù duros en peça a la butxaca.

El nostre amic veu venir un tramvia. Hi puja. Diu al cobrador:

—Teniu calderilla?

—Prou. (E's cobradors de tramvia sempre necessiten plata).

—Voleu fer el favor de donar-me'n un duro?

El cobrador, per a descarregar-se del coure que porta a la cartera, li pren el duro; compta fins a cinquanta peses de deù cèntims i les hi dona.

A tot això, el tramvia ja ha caminat tres o quatre manzanas.

El nostre amic diu: «Moltes mercès» i baixa. I espera un altre tramvia.

Mateixa operació i mateix jòc en diferents tramvies fins que aquests el deixen a la Barceloneta. Ha comptat que amb deù duros n'hi ha suficient per a arribar just al «Astillero».

Prèn el bany de reglament, i després, a la tornada, fa la mateixa operació, però al revés.

—Puja a un tramvia; es dirigeix al cobrador.

—Teniu plata?

—Prou. (Els cobradors de tramvia sempre necessiten caiderilla).

—Voleu fer el favor de donar-me un duro que us donaré cèntims?

El cobrador prèn la calderilla, la compta,... i aixís passen tres o quatre manzanas.

—Gràcies!

El nostre amic baixa, espera un altre tramvia, fa el mateix jòc...

I es troba a casa, amb els mateixos deus duros en peça. Ha anat i tornat de Sant Antoni al «Astillero» en tramvia, completament de franc.

LALES

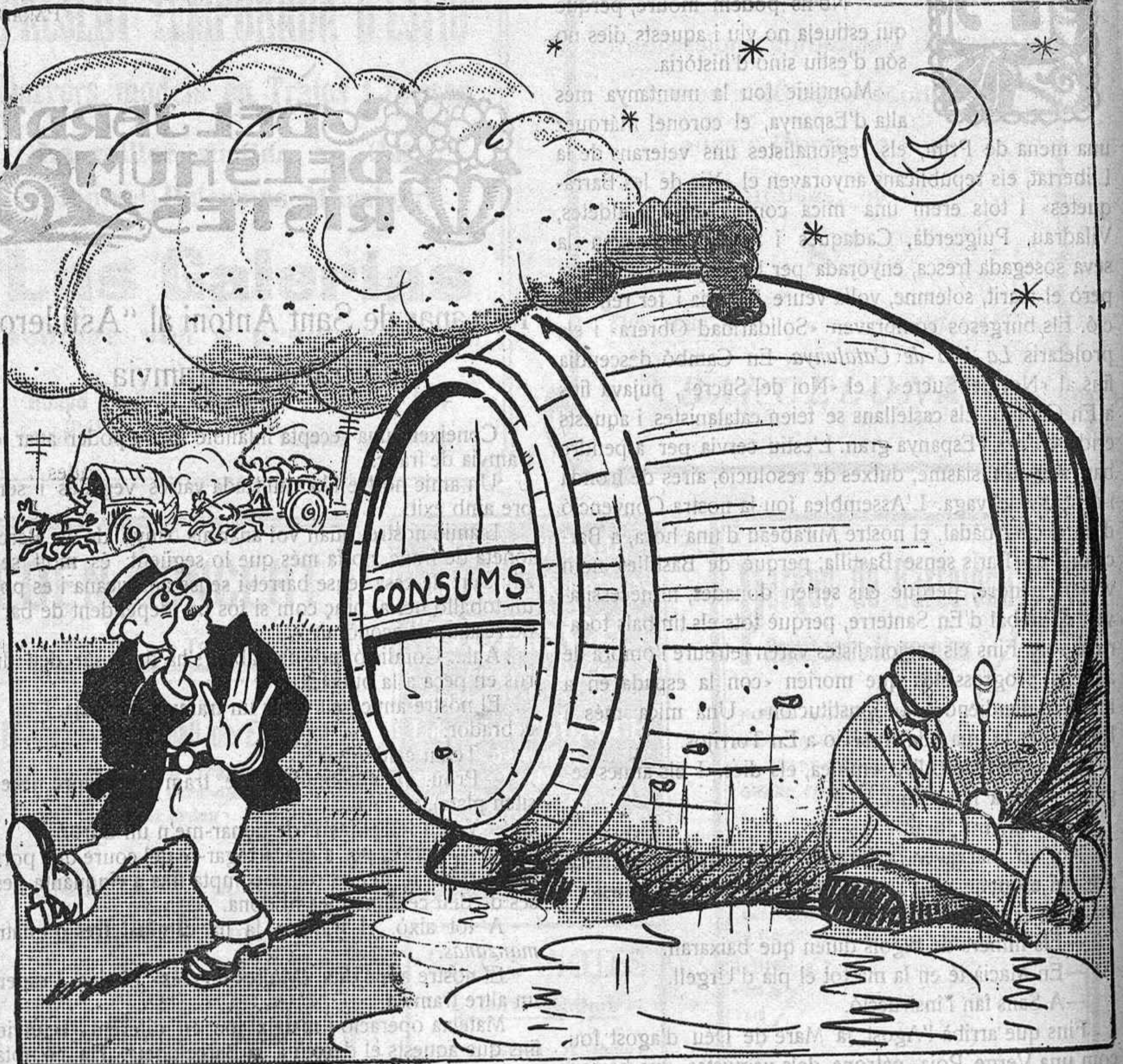

A CAU..... D'ORELLA

Tribulacions filològiques

Mossèn Alcover, capellà de Mallorca, tenia una calaixera, una mena de santa custòdia de la llengua catalana, on ell anava guardant, com si fossin els mateixos corporals, tots els mots vius i arcaics que trobava pels pobles mallorquins.

La calaixera el feu savi filòleg, arquitecte de la nostra parla, membre de l'Institut d'Estudis i president de la seva secció filològica. Però li va semblar que mentres ell

—Tapa, noi, que això és la pestal

completava el seu herbari d'arrels llatines i les seves pa-
peletes on enganxava paraules amb agulles com si fossin
cuques, no se li tenien aquelles consideracions degudes
al propietari de la calaixera més patriòtica, més ben par-
lada i que era com una mena d'arca de Noè, d'on sortien
aparellades les paraules catalanesques per a anar a
poblar la nostra llengua.

Mossèn Alcover ha publicat un follet contra els seus
companys, els filòlegs de l'Institut. La Diputació ha inter-
vingut. En Marsillach deu haver fet ja la seva inevitable
crònica per a *El Liberal*, i en les pròximes eleccions les
acusacions de mossèn Alcover seran tema per als bri-
llants discursos d'En Vinaixa.

Però a mossèn Alcover se li ha descobert el secret de
la seva calaixera. Cert que en ella hi figuren milers i mi-
lers de vocables nous; cert, també, que amb ells tindrem
la llengua més rica i més plena de la terra, però ¡ai! que
la majoria d'aqueixes paraules no tenen arrel; són parau-
les bordes, paraules sense pàtria ni família, paraules
bolets que han nascut després d'una nit de pluja d'alegria.

Sembla que els bons canonges de Palma coneixent la
dèria de mossèn Alcover, s'entretenen en anar-li omplint
la calaixera.

—Mossèn Alcover, li tinc un altre mot. Tingui.

Mossèn Alcover el saboreja, l'analitza, el sospesa, se
l'apunta i el fica per a sempre més en la calaixera. A l'en-
demà un altre canonge li ofereix noves veus.

—Li porto set paraules noves, set.

Són paraules de la costa, de la muntanya o de l'horta,
que els canonges regalen al seu confrare com si fossin
ous, embutits o fruites de fòra, portades pels pagesos.
Els, en els passeigs digestius, se les empesquen per a
contribuir a la major glòria de mossèn Alcover i a la pu-
resa de la llengua catalana.

I així ha nascut a la catedral de Palma una llengua de
broma, un lèxic «camelo», un català nou, que mossèn
Alcover guarda curosament en la seva calaixera com si
fos una llengua *radium*.

Un conflicte

Els ramblistes mirem embadalits les fatxades sumptuoses de la Colombòfila i del Círcol Artístic, que són la parella representativa dels nostres cercles. Però els ramblistes ignoren que aquests dos cercles, enganxats com dos cercles siamesos, per la part de darrera s'uneixen a un altre cercle auster i honorable, l'Ateneu.

La terrassa de la Colombòfila se junta amb el jardí de l'Ateneu, i al costat, enllumenats nit i dia, s'obren els salons de l'Artístic. Un soci de l'Ateneu pica de mans. Immediatament apareixen els moços de la Colombòfila i de l'Artístic. Un colombòfil crida i surten els criats del Ateneu i de l'Artístic. Toca el torn a un artista i surt el servei de l'Ateneu i de la Colombòfila.

Aixo ja no succeeix, perquè tant si truca un ateneista, com un colombòfil o un artista, els moços de les tres societats, per a evitar confusions, s'abstenen d'acudir, no sabent d'on truquen.

Les juntes sembla que, per a acabar amb el conflicte, pensen establir diverses crides. Amb reclam a la Colombòfila, amb qualsevol instrument musical a l'Artístic i amb les mans, com més serio, a l'Ateneu. O bé fixar per als artistes tres picades, dues per als colombòfils i una per als ateneistes.

FETA LA LLEI

—Ara sí que crec que'ns podrem casar, perquè
ll han augmentat el sou.

—De què fa?

—D'espia.

“Grimègia”

Paraula que ha vingut a omplenar un buid
en el lèxic jocós de la nostrada parla;
paraula insinuant, que en la festiva garla
farà camí triomfal, i donarà bon fruit.

Seran amigues llurs, *barrila*, *xerinola*,
que enveja li tindran veient-la presumir;
i encara que per tot podran elles lluir,
amb menys contorsions també farà *tabola*,

«Grimègia», tu ens has dut el mot que ja ens faltava
per designar el riure estil anglès, per dins,
troballa i expressió que'l *janfumisme* alaba.

Per xò fet popular lo teu regnat no acaba
al sí familiar, ni als ciutadans confins;
lo irònic, lo burlesc, seran tos paladins.

FERÉSTEC

Història de barbers

ENTRÀ a l'oficina un minyó ben plantat, guapot, i que si hagués anat pentinat amb una mica més de cordura podria enamorar a la damisella més presumida. El mal és que la tal cordura no hi era i que portava un cap de Sant Joan escarolat com un maig i ratllat per una clenxa senzillament provocativa. Afegiu an això unes garrofetes fines a mitja galta i un bigotet

sedós, riçat, caragolat i recaragolat. A més, les ceies eren pintades de brillantina i les pestanyes provocativament llargues, espesses i ondulades.

L'amo de l'establiment el rebé plè de goig, i l'altre, molt serio, se deixà estimar.

—Còm va, Julián? Còm te trobes? Ha anat bé?

—Com a anar, de cap manera, s'ha acabat la feina; com a trobar-me bé, m'ha probat l'entrada en el país i la venjança que a última hora prenguí sobre els seus habitants.

—Venjança? I perquè? ¿Què't feren aquelles bones gents?

—Bones gents ne dius d'alló? En ma vida he vist barbes més dures, sembla que encontres de pels tinguin banyes.

—No serà tant.

—Tant i més. No parlo del pels de la pollera perquè no vui que'm titllis d'exagerat, però no sé si ho fa la pols o la porqueria, però el cert és que allò és un canyar, m'ha fet malbé les màquines i esmossat les estisores.

—Ja! ja! ja!

—Riu, riu. Més riuries si els vegessis a hores d'ara.

—I això?

—Els hi he canviat els nassos.

—I ara?

—Canviat els nassos. En Bec ara és xato i el xato és un nàs de lloro.

—Si no t'expliques...

—Veuràs. Quan forem a l'hora de l'afeitada, el disabte, a quarts de sis, saps, jo que dintre la brotxa hi fico un filferro punxagut i al ensabonar-los ratlla per aquí, ratlla per allà, abans que'ls toqués la navaja ja tenien la cara plena de sèts i regalimant de sang.

—Salvatjel!

—Deixa dir. Jo anava cantant.

Barba ben ensabonada

Mig afeitada.

I la sang els regalimava cara avall. Quan ja'ls tenia orbs, jo que agafo la navaja i començo a escapçar nassos.

Els feien:

—Ail

I jo responia:

—No ha estat res.

I me ficava la tarota a la butxaca. Després, amb saliva dejuna, enganxava a tort i a dret lo que de la butxaca

MOSSEN ALCOVER I L'INSTITUT

Els uns que si ha d'essè amb «i»,
els altres que si és amb «h»,
tot s'ha resolt amb un viatge
del llustre mallorquí.

em sortia, i he deixat un poble on cap dona podrà conèixer al marit. Eh?

—Molt bonic.

—On me fiques ara?

—Tria. A cà'n Cebado o al Equestre. Per tu tot.

—Ai!

Diàleg entre la senyora Y grega i la senyora Hatxe

SONET

Y grega—I doncs, com vos trobeu senyora Hatxe de la topada que us van dà fa dies?

Hatxe — Ai, germana del cor, tú no ho creuries prò't puc assegurar, feta una fatxa.

Y grega—També devia tindre poca latxa qui ens va sacrificar, per fer-ne tries; i jo, filla d'herois, del temps de Pryes, haver-ne de sofrir aquesta ratxa! Ja és cosa que n'hi hauria per fer riure d'aquest desplant, que hom no pugui escriure amb *hatxes* i amb *y gregues*, com abans.

Hatxe — A tu t'han expulsat en formes bastes; a mi, menys mal, que m'han deixat *subhastes*.

A chor — També són ben crudels a cà'n Normans!

La "Perla"

La senyora Miquela i el senyor Bonifaci són un matrimoni que se la passen força bé, i que en quant a feliços ho són tant com ho pogueren ésser els nostres primers pares Adam i Eva en sos millors temps.

Sí, són molt feliços, però encara ho serien més si no els manqués lo que ells tant desitgen: un fill.

I si no el tenen, no és pas perquè no hagin fet al menys mitja dotzena de viatges a Núria, ni que no hagin ficat el cap dintre de l'olla famosa altra mitja dotzena de grosses de vegades. Però es veu que aquella olla tant l'han feta servir que està foradada, i és clar, el que ells li demanaven pel forat de dalt els sortia pel forat de baix. Res, que no els va complaure.

El senyor Bonifaci aviat es va conformar amb la seva ingrata sort de no poguer ésser pare, però no així la seva esposa, puix fins fa poc temps no ha sigut possible

—¡Viva España... y que digan!

consolar-la. Per cert que s'ha aconseguit d'una manera ben senzilla.

El *miracle* es deu a la senyora Pepa, i s'efectuà de la manera següent:

Un matí del passat hivern, mentres la senyora Miquela enraonava amb una veïna de la mateixa casa, a la escala, queixant-se de la seva desgràcia de no tenir fills, la senyora Pepa, una altra veïna, que per etzar allavors pujava, intervingué en la conversa d'aquelles, i a la desesperada senyora Miquela li parlà aixís:

—Tot lo que li passa a vostè, m'ha succeït abans a mí. Ja sap que no tenim fills.

—Es que nosaltres fins hem anat a Núria!

—També nosaltres.

—I han ficat el cap dintre de l'olla?

—A tot arreu l'hem ficat el cap... però, *narancas!* Mes, no s'apuri, senyora Miquela, aqueixa tristesa que vostè té li fugirà desseguida si segueix el meu consell.

—Vol dir?... I què haig de fer?

—Compri's una gossa.

—I aral... Què vol que'n faci d'una gossa?

—Li posa estimació...

—Jo?

—Si, i ella també n'hi posarà a vostè; i avui se li embrutarà a la sala; demà se li menjarà la vianda que tenien per a dinar o sopar; un altre dia mossegarà an algú, o bé li agafaràn els del llaç; però, vostè, com que se l'estimarà, correrà a treure-la de la garjola pagant un duro. Tot això la distreurà, com que vostè lo que necessita és distracció... *la col i el poblema* que diuen els italians.

—Déu li conservi l'humor, senyora Pepa!

—No li parlo de broma. Faci-ho tal com li dic, i dintre poc temps sabrà donar-me'n raó. Jo no'm vàreig posar tranquil·la fins que vaig tenir un gos.

La senyora Miquela, que semblava refusar el consell de la veïna, interiorment pensà, que pot-ser la senyora Pepa tenia raó, i després de pensar-ho un xic, es decidí comunicar-ho al seu marit.

El senyor Bonifaci, que no té major goig que el de veure contenta i satisfeta a sa muller, no trobà inconvenient en que a casa seva hi entrés una dispesera, encara que aquesta sigués una gossa. I als pocs dies d'haver conversat la senyora Miquela amb la veïna *concellera*, feia sa entrada triomfal a casa del matrimoni sense fills, una gosseta d'aigua peluda i enjogassada.

La senyora Miquela està completament canviada. Ja no és aquella dona que, entristida per la manca d'un fruit de ses entranyes, es passava dies i mesos plorant sa malastruga.

La gosseta, que ja l'han batejada amb el nom de «Perla», ha tranquil·litzat a la bona dona, lo que vol dir que's comença a complir lo que li va pronosticar la senyora Pepa. I tanta és l'estimació que aquella ha posat a la gosseta, que ja no pensa en ésser mare. De distracció no n'hi manca... i de feina tampoc, puix la «Perla» està molt ben cuidada. Quantes persones voldrien estar al lloc d'ella! Perquè la senyora Miquela a més de tenir un cor molt bò, posa gran cura en totes les seves coses. Per això la «Perla» és tractada com una senyoreta. La seva mestressa li posa llacets de llampants colors a la cua. Per als peus li ha fetes quatre sabatetes de ganxet; al coll hi porta un collaret de brillants de... cul de got

amb un *medallón* de plata. Es dir, que si la «Perla» no sigués una bèstia... semblaria una persona.

Però lo essencial és que la senyora Miquela té distracció. El consell de la seva veïna recomanant-li que's comprés una gossa, ha sigut obeït, i ha omplert d'alegria an aquella bona dona que s'avorria.

La senyora Miquela, agraidíssima a la veïna, vol recompensar-li la seva bona obra.

El senyor Bonifaci, menys agrait que sa esposa, vol matar la gosseta.

Contrapunts de família.

El senyor Bonifaci està furiós contra la seva esposa perquè no el cuida, ni aten a les obligacions de la casa. La gossa, la ditxosa gossa no li deixa fer res.

—Però, és possible que et cuidis més d'una bèstia que de mí? — diu el senyor Bonifaci.

—Tú estàs bò, i la «Perla», pobreta ja veus quina mala cara fa. I, a propòsit: Sabs si els gossos *passen* el xarrampió?

—Vaia una pregunta!

—Què vols dir?... Com es coneix que no te l'estimes gaire a la pobreta «Perla». Li surten uns granots a la panxa que no m'agraden gaire.

—Si't sembla, vés a buscar un metge.

—I per què no?

—Sabs que té aquesta bèstia? Que no pot païr el troç de berret que's va menjar diumenge.

—Pot-ser sí. I com li podriem fer sortir de dintre el còs?

—Què se jol!

—Pot-ser si li donguessim una lavativa?

—Dona-li el Pagliano.

—O l'homeopatia.

—O... la bola.

—Calla, mal cor!... Sents, pobreta, com estornuda?... Ja vinc, «Perla», ja vinc!

—Si, vés, corre-hi! Deixa-ho estar tot, ja dinarem un altre dia!

—Ah, fill, tot no pot ésser. Si vols que fassi el dinar, ves a fer companyia a la pobreta «Perla».

—Està bé.

—Pólsa-la, que'm sembla que està un xic enfebrada... No la descotxis, ni la maregis.

—Està bé.

—Ah; pregunta-li, de bona manera, sense reganys, si vol la llet.

—Està molt bé.

—Pobre filleta meva!

—Eh! Què dius?

—Perdona'm, Bonifaci... L'estimo tant!... Ves, ves, fes-li una festeta.

I el pobre marit se'n va cap a la *cambrà* de la «Perla» a complir els encàrrecs que li ha fet sa esposa, mentres aquesta depressa i malament, fa una sopa d'all i un xic de carn a la brasa, per a que dini el seu marit... el seu marit només, perquè ella, des de que la gosseta està malalta, ha perdut completament la gana, i s'ha enflaquit de tal manera, que si la «Perla» no's dona pressa a posar-se bona, la senyora Miquela la *dinyarà*.

Afortunadament la «Perla» ha pogut treure l'embús que tenia a dins i s'ha posat bona.

El nostre passeig aristocràtic, a la caiguda de la tarde

JULIOL

C
CUART MENGUANT

19

STA. ASSAMBLEA virgen y mai

EL PRIMER ANIVERSARI

—Déu meu, en un any, i com canvien les personas!..

Però, s'ha vist clarament que, ni la senyora Miquela ni el senyor Bonifaci entenien en malalties de gossos; perquè mentres la primera opinava que la gosseta tenia el xarrampió, i el segon assegurava que era l'empaig produït pel troç de berret que s'havia menjat la causa de la seva malaltia, la «Perla» els regalava una col·lecció de gossets que eren una monada.

L'inesperat obsequi causà tal estranyesa a la senyora Miquela, que no pogué dissimular una significativa i intencionada mirada que donà an el seu marit; i aquest, comprenent l'intenció, li digue a sa esposa:

—Què significa aquesta mirada?

—Què no serveixes per a res!... Un sol dia que vas treure la «Perla» a passeig, vas badar.

—La que va badar va ésser ella.

I per si havia sigut ell o havia sigut ella qui va badar, varen armar tal aldarull, que els veïns tingueren d'intervenir-hi per a posar pau.

Entre els que feren acte de presència a la baralla, s'hi trobava la *consellera* de la senyora Miquela, a qui, aquesta, explicà tot lo succeït a la «Perla», i que estava convençuda de que la malaltia l'havia contreta, la pobre bèstia, un dia que el seu marit Bonifaci, la va treure a passeig; l'única vegada que havia sortit més enllà de l'escala de casa seva.

Però, la senyora Pepa la va convèncer de que no era així, dient-li:

—No ho cregui, senyora Miquela. La seva gosseta va pendre el mal precisament a l'escala, jogant amb el meu «Xelin».

—Amb el gos de vostè?

—Sí senyora. Si jo ja li väreig aconsellar a vostè que comprés una gossa, perquè el meu pobret «Xelin» mai callava perquè necessitava distracció.

—Bonifaci, tots hem badat!

—Tots no, Miquela. La «Perla» no ha badat, sinó que ens ha donat una bona lliçó.

VICENS ANDRÉS LLOBET

GLOSARI

MARK TWAIN, PAGÉS CATALÀ

El glosador vol reproduir avui aquí una vella anècdota que ens han contat ara reformada els simpàtics excursionistes del «Ateneu Enciclopèdic Popular».

Els la reculliren de boca de un vilatà i nosaltres no fem sinó copiar-la:

«Un lloro va escapar-se de la finca d'uns senyors que passaven l'estiu en un poble d'alta muntanya, i va anar-se a plantar al mig d'un camp, on hi havia un pagès que fangava. Al veure aquell ocell tan bonic, de colors virolats, el primer segurament que d'aquella mena veia en tota sa vida, s'hi acostà el pagès de puntetes, amb la gorra a la mà, decidit a enxampar-lo. Mes, quan ja hi era ben aprop, que's creia ben bè fer-se'l seu, el lloro se'l mirà de cap a peus i amb veu clara i arrogant va cridar-li:

—¡Caballerol!...

Voleu veure astorat aleshores al pobre fangaire, sense saber què fer ni què dir!...

Tot confós, amb veu tremolosa, fent-se tres passes endarrera, sense comprendre amb qui se les havia, no tingué més esma que per a contestar-li:

—¡Dispensi, em pensava que era un ocell!...»

XARAU

LA SEGADA

Com cintes grogues estirades
damunt la vinya de'n Magí,
presumen llongues bancalades
del mestall mort, madur d'ahí.

Pel caminal de la Boixera,
avancen braus els segadors;
mostren als aires la pitrera
que es farà molla, tota suors.

De les espatlles sofridores
penja la falç, l'ample berret;
l'ample berret que en altes hores
bategant de ales, fa un aiet...

Ja el sol fa un rem i el rem devalla
per la vinyaça d'En Magí;
mantell de or màgic que abrigalla
vinyes i boscos a desdî.

Sota el brancam de la figuera
jauen cistells, mantes i bots;
serven les fals, es fan enrera
rostolls trempats com escardots.

Els ceps vorers que no sabïen
com respirar, s'han enlluernat:
Feia tres mesos que es dalïen
per més esbarjo i claretat...

El baillet fuig, s'ompla una aixella
de serments, troncs, branques i arrels;
cala un grapat de eixuta niella,
la foguerada escampa estels.

Una sardana camperola
sots la figuera esmorza a plér;
s'ou un xarric, tothom esmola,
vola una pedra al aretller.

Cau una ametlla endormiscada,
s'alça una serp, s'amaga un grill;
una formiga atribulada
no sap on dur un gra de mill.

I mentres van a la fadiga
armats de falç, a ajeure blat,
pel camí-ral, ¡com els intriga
una silueta de ciutat!

Una silueta primorosa
sota una ombrel·la blau-mari;
tema de una hora calurosa
sobre els rostolls de cân Magí...

J. COSTA I POMÉS

TELÓ ENLAIRE

NOVEDADES

Les darreres funcions de la companyia Xirgu constituïren un seguit d'èxits molt merescuts, puix es posaren en escena *La pecadora* del nostre gloriós dramaturg Angel Guimerà, qual obra fou objete d'una excel·lent interpretació, per part de la Xirgu, En López Lagar, i En Fuentes. En Guimerà fou obligat a presentar-se a escena éssent objecte de les ovacions de sempre.

El dissabte es celebrà el benefici de la Xirgu, i *Fernanda*, la formosa comèdia dramàtica d'En Sardou, fou escullida per la beneficiada. El teatre estava curull de gent i no cal dir que hi hagué flors i més flors i bells presents i... fins el inevitable «cable». Quan la Xirgu, es decidí a «cablar» en el moment d'avençar-se, la gent cridà:

¡¡En català!! ¡¡En català!!

I la Xirgu pronuncià un «conato» de discurs en la nostra dolça llengua.

I vet'aquí com el públic de *Novetats* va aconseguir lo que no poguè aconseguir En Cambó, ex-diputat per Castelltersol i actual ministre de la Corona.

El diumenge a la nit es despedí la companyia, reprisant-se la famosa comèdia dramàtica *Zazà*, obra predilecta de les grans actrius.

Encare que mai podrem oblidar la maravillosa interpretació que sabía donar a la celebrada obra de Berton i Simón, la Mariani, que'n feu una veritable creació, obra que també interpretaven excel·lentment la Italia Vitaliani i la Tina di Lorenzo, la artista de sobirana beutat, cal reconèixer que la senyora Marguerida hi està molt bé puix les obres d'aquest gènere són les que més s'adapten al seu temperament artístic.

El nostre públic despedí molt carinyosament a la companyia Xirgu-Fuentes,

—I si'm torna a venir l'atac?

—Si vé, li diu que vostè és neutral i que a Espanya

no tenim altra medicina que la «Llei de espionatge»

Creiem un deure dedicar un sincer elogi a la tasca del primer actor *Paco Fuentes*, que amb tant carinyo com bona voluntat ha interpretat excel·lentment una serie de papers força oposats, assolint èxits envejables i captant-se una vegada més les simpaties del nostre públic.

En *La loca de la casa*, *El amigo Manso*, *La chiquilla*, *Pipiola*, *La pecadora*, *Fedora* i altres, En Fuentes ens demostrà lo molt que val, i en el final del tercer acte de *Fernanda* va aconseguir una de les ovacions més franques i entusiastes que recordem.

Estigué senzillament admirable.

També ha fet una bona campanya el discretíssim i simpàtic Rivero, En López Monsó, així com la Segura, la López de Lagar, la Mesa i Alvarez Segura que ha estat bé en molts dels papers que li han confiat.

—El dilluns, la colla que capitanejen En Bergés i En Moncayo, inauguraren la temporada d'opereta, posant en escena *La duquesa del Tabarin*.

La vinenta setmana serem més extensos, puix sembla que la temporada serà llarga i hi haurà temps per a tot.

BOSQUE

Ahir, dijous, degué inaugurar-se en aquest teatre, el veritable teatre d'istiu, la anunciada temporada d'òpera barata, el gènere més adequat a l'estació xardorosa.

Sabem que l'Empresa està disposada a presentar una companyia composta dels millors elements que a hores d'ara poden aplegar-se a Espanya.

El debut que, segons cartells, degué tenir lloc amb la famosa *Aida*, de Verdi, haurà sigut motiu de presentació de la major part dels artistes contractats.

De lo que'n resulti, en parlarem la setmana vinenta... ei!... si és que no s'hi oposen contratemps inesperats.

GOYA

També ahir fou vetlla de gala per a aquest elegant teatre de la Ronda. La gala consistí en el debut de la celebrada dançarina anglesa que du per nom *Titanesca*. Diuen que és molt guapa i que balla a la punta de un punxó.

Aquesta atracció acompanyada de pel·lícules notabilíssimes és lo que aqueixos dies fa anar una gran gentada al «Goya».

EL BARCELONÍ IMPERTÈRRIT

—Qualsevol va a estiuajar, poguent-se aquí refrescar!

Déu! les novetats no'ns acabaren de fer el pes. Les del *Español* perquè ja'ls coneixíem; tots són de casa, gairebé. Els dels *Canadiens* perquè apesar d'haver-hi aquell xicotàs basc que's diu Zavala, i que ho fa molt bé, i En Lakatos, altre basc de reputació futbolista, no s'arribaren a entendre i, perderen per 3 a 1, cap d'ells fet pels nous fenòmens.

Lo més bonic de tot és el nou *uniforme* que s'ha engiponat el nostre amic, el porter Zamora; hi ha de tot: vermell, negre, blau; sembla una bandera. No crec que amb aquelles coloraines li entrin gaires gols. Qualsevol s'hi atreveix contra el mal gust.

La copa (perquè hi havia copa) donada per l'Hardoy, se la quedaren, doncs, els blanc-blaus. Les senyores foren obsequiades amb flors i els canadiens... de Las Planas, estrenaren un jersei blanquet que'ls donarà molts disgustos. A la primera caiguda, ja està brut com una guilla.

Sembla que *en vista* d'haver-se fusionat l'*Uni* i els *Canadiens*, aquests passen amb el seu nom a la primera categoria i amb lo de diumenge ja comencen a fer acte de presència.

Això és quelcom anormal, però passen tantes coses en futbol que vaja, no seria res d'estrany que passés aquesta introducció clandestina.

Ja ho veurem. Ara, calma que fa calor.

ELLS DEPORTS

Diumenge sí que estavem menaçats de no tenir res esportiu per a comentar.

Però vingué el C. O. A. C. (això vol dir el *Colegio Oficial de Arbitros de Cataluña*) i plantà uns cartells per les cantonades convocant-nos a un partit *Español-Canadiens* en el camp del primer.

Naturalment, sabedors de que hi havia novetat en les fileres dels dos clubs esmentats hi anarem. Però, ¡fillets de

ESQUELLOTS

Segons reforma implantada en les lleis de Justícia, l'idioma català resta completament anul·lat en tota gestió administrativa.

Una altra bofetada del *Govern Nacional a Catalunya*.

Precisament ara, que havent-hi En Cambó al ministeri semblava que... fins tindriem jutges catalans.

Això és que algú li sega l'herba sota els peus.

A dimitir toquen!

Han començat ja els canvis de alt personal en la policia de Barcelona?

Preguntem això perquè aqueixos dies passats tot han sigut anades i vingudes de quefes principals, de Madrid a aquí.

Seria convenient que al Govern Civil ens en fessin dos quartos.

Es que han destituït algú?

Es que hi ha hagut algun nomenament d'importància?

Es que esperen posar de quefe suprem an En Brabo Portillo, quan torni de *estiuajar*?

Preguntem això altre perquè, segons se conta, un peix gros, va dir-li a aqueix *mano* en una visita: «No tenga usted miedo, que no le pasará nada».

I això sí que no ho volem creure encara que ens plumin.

De resultes del bullit de Consums, la administració de aquestos arbitris ha passat a càrrec de la Comissió d'Hisenda.

Dues comissions en una!...

Hisenda i Consums!

Els amos dels quartos!...

La comissió rica!

Els empleats de la Casa Gran al nomenar aqueixa comissió li diuen: la senyora del primer pis.

Ha sigut instal·lada, en el carrer de Wad-Ras, una nova casa benèfica que porta el títol de «Hotel d'Inmigrants».

En aquest establiment de socors s'hi donarà auxili als inecessitats que arribin a Barcelona: tres dies d'hostatge, el temps just per a buscar-se feina.

El servei ja ha sigut inaugurat; ja hi ha qui hi menja i hi dorm.

I també hi ha qui ha trobat feina: un dels Folch i Torres... que fa de director.

Els nostres governants, amb la nova llei del espionatge als dits, ens fan sabedors que «podem insertar les noves oficials relacionades amb el procés Bravo Portillo.»

Això voldríeu, eh?

Que publicuèssim les notícies oficials!...

Doncs, no, senyors; no les publicarem.

«Porque no, porque no,

porque no zeñó!

Porque no nos da la gana

y zan ze acabó!»

A un policia li robaren, l'altre dia... gmai diríeu què?

El fill.

Si demà li prenen la dòna i demà passat li cauen les calces... adeu!... ja és home a l'aigua.

Jo d'ell ja'm cercaria un altre ofici.

DON FRANCISQUET I DONYA MONARQUIA

—M'estimes, xato meu?

—Fins al cel. I encara que vingui la llei del divorci, no tinguis por, que no't faré cap tort.

Finalment han sigut aprovades unes noves tarifes per als taxis que sembla han complascut als sereníssims i augustíssims xofers.

D'ara en davant se pagarà una pesseta per quilòmetre.

Molt bé!... Això ja és més enraonat.

Tan enraonat que, d'ara endavant, sempre que volgüem anar en cotxe... agafarem «La Tatersal».

Amb motiu de passar a prestar els seus serveis a la secció de Foment, l'altre dijous fou dedicat un banquet, en el restaurant del Parc, al digne funcionari del Ajuntament i estimat col·laborador nostre don Josep Herp (Xavier Alemany).

Assistiren al acte nombrosos amics del homenatjat pronunciant-se encomiàstics brindis.

Rebi l'estimat amic nostra coral felicitació.

Nostres setmanaris pot dir-se que foren les primeres víctimes de la nova i odiosa llei a favor del espionatge.

El número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA corresponent a la setmana passada fou recullit a primera hora del mati del divendres... encara no sabem ben bé perquè.

L'endemà LA CAMPANA DE GRACIA fou denunciada per la publicació de un tocino. Ara vegin vostès, un tocino!

Se veu que el senyor Fiscal deu ésser moro, que està contra els porcs.

També hi estem nosaltres.

Però... entengui el senyor Fiscal que hi han porcs i porcs. I uns porcs no tenen res que veure amb els altres, si no és en desprestigi de la raça dels mateixos.

S'ha rebut al Ajuntament una proposició demanant que

els llocs per a taules de les floristes se prolonguin fins al carrer de Fernando.

No està bé.

I els còmics?... On anirien els còmics de la Rambla del Mig?...

A menys que'ls convertíssin en floristos!

NOTES DE CASA:

De l'«Empresa Ideal» rebérem l'altre dia una atenta invitació per a assistir a l'inauguració del «Monumental-Cine» del carrer de Sant Pau.

Es una sala grandiosa molt pròpia per a les projeccions. Públic assegut amb comoditat, pel·lícules interessants i bona maquinària.

S'estima l'atenció.

Estem en plena marxa d'estiuejadors.

Els trens surten de Barcelona abarrotats de ciutadans.

Se veu que els graus del termòmetre han emprès la gran ofensiva i la retirada en tot el front ha sigut general.

General del tot, no; perquè no tot-hom està disposat al exòde cap a Caldetes o cap a Garraf.

Nosaltres, sense anar més lluny, ens estem fent la santíssima a les avançades defensant les trinxeres com uns mals esperits.

I a les ratxades de calor els hi cridem: No passareu!

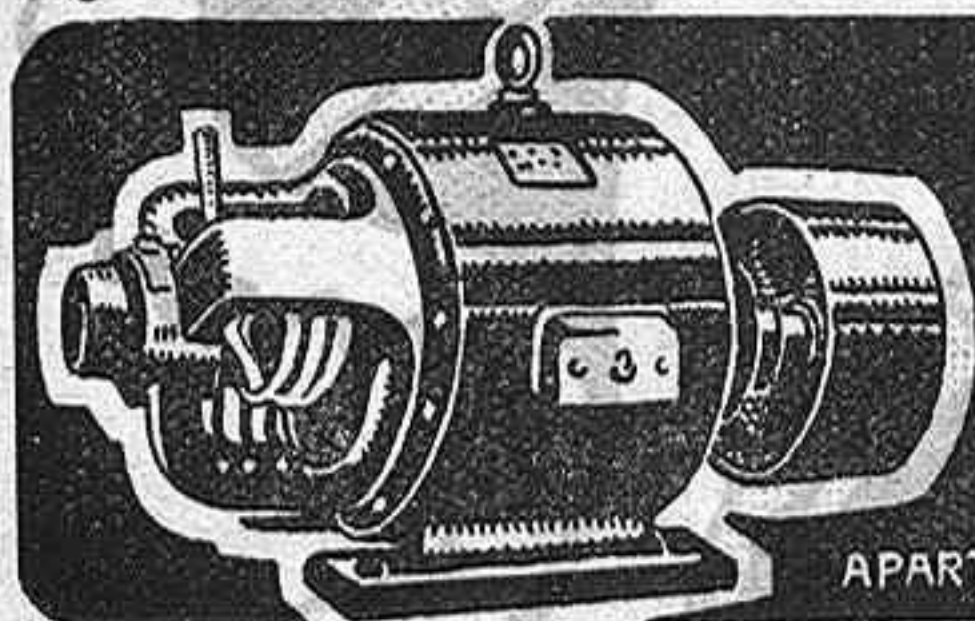
Entre la criada nova i la seva mestrea:

—Se... se... nyo... reta... ¿No... vol... que... que... li faci... algu... guna cosa més?

—Ai, ail... Sempre ha estat tartamuda vostè?

—No... no... només quan enraono.

Impremta L'Esquella i La Campana, Olm, 8.-Barcelona

APARTAT 189

R. COLLI S.C. - BARCELONA

Representants i Depositaris de la Casa

ERCOLE MARELLI & C. - MILAN - MADRID

MOTORS - ELECTRE-BOMBES - ALTERNADORS - TRANSFORMADORS
DINAMOS - VENTILADORS - ETC. - DEMANIN-SE PRESUPOSTOS

MÉNDEZ-NÚÑEZ Nº 17.

TEL. A 1249

CAÇADORS!

Les millors espadenyas més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.º
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

Bazar de la Unión

UTILS PER A ESCRIPTORI

TINTES CLASSES SUPERIORS

Unió, 3 Barcelona

El mejor disolvente de los uratos
Asesina de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sintomas: Urolitiasis - Hexametileno tetramina - Ferramina
PÍDASE
folleto explicativo. Muestras
a los señores médicos
Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

SINGLOTS POETICS

o sia col·lecció de totes les obres festives que
en vers i en català, ha escrit

D. Serafi Pitarra
(Frederic Soler)

La butifarra de la llibertat,	original
L'Esquella de la Torratxa,	paròdia
Lo cantador,	,
Lo castell dels tres dragons,	original
¡Coscs del oncle!	,
Ous del dia,	paròdia
Les píldores de Holloway,	original
Si us plau per forsa,	,
Un mercat de Calaf,	,
Un barret de rialles,	,
La venjansa de la Tana,	paròdia
La vaquera de la piga rossa,	,
Les carabasses de Montroig,	,
En Joan Doneta,	,

Lo punt de les dones,	joguina
L'últim Trençalós,	original
L'africana, paròdia d'aquesta magnífica ópera,	
Gra y palla, paper per a matar ratos, col·lecció de poesies	
Lo boig de les campanilles,	joguina
Il Profeta, paròdia d'aquesta magnífica ópera.	
Faust, paròdia d'aquesta mag- nífica ópera.	
Liceistas y cruzados,	original
Los héroes y les grandeses,	,
La mort de la Paloma	

Preu de cada obra DOS rals

La col·lecció enquadernada amb dos toms

==== 12 pessetes ====

OBRA NUEVA

La Gesta de la Legión

Los voluntarios españoles
e Hispano-americanos en la guerra
por E. Gómez Carrillo

Un tomo

Pesetas 3'50

Anuario General de España

(Bailly-Baillièrre y Riera)

1918

Dos tomos

Pesetas 40

Obra nova de JOSEP BURGAS

Gluriós Sant Medí o la Colla dels Tivats

Un tom: UNA pesseta

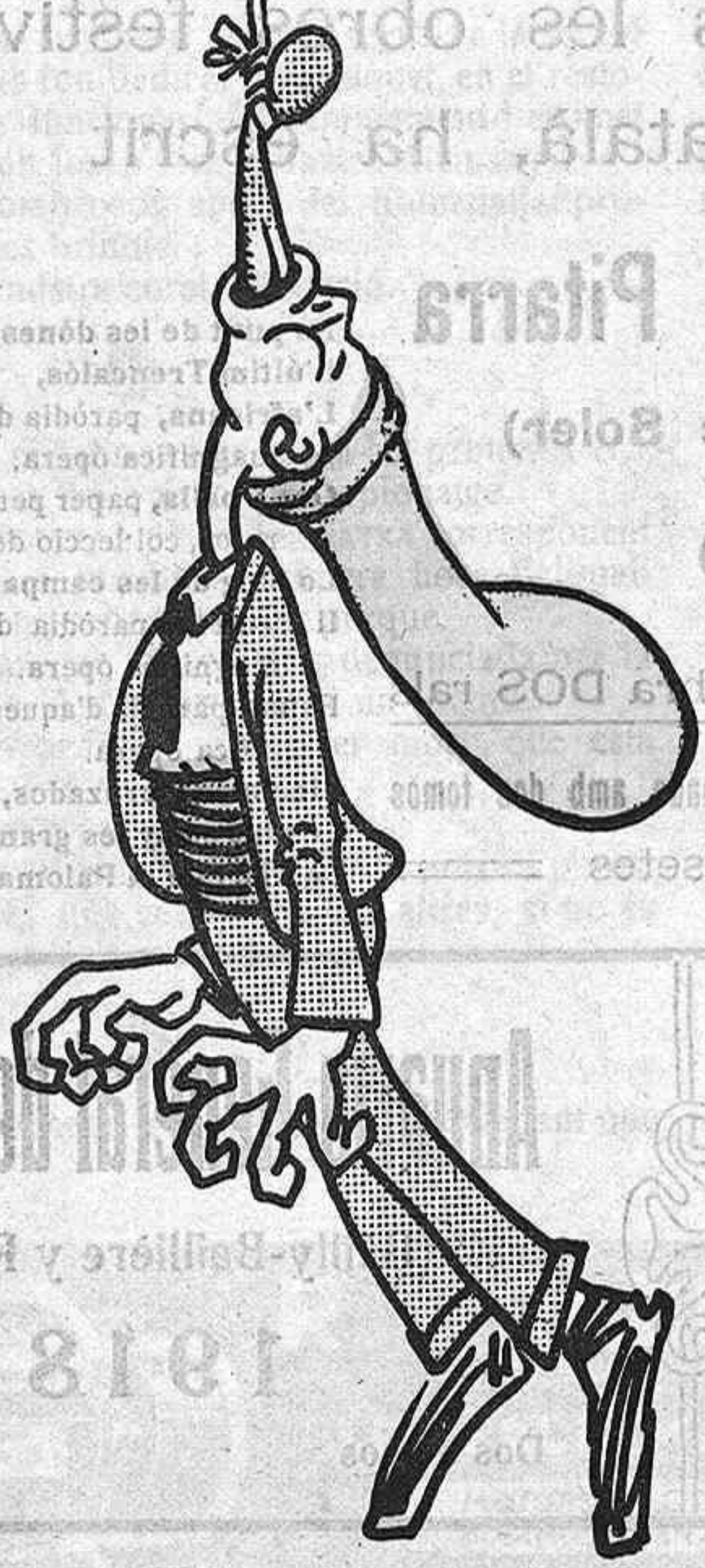
NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu avar. n.º 2

SINGLOTS POEMES

o sia col·lecció de totes les obres festives que en vers i en català, ha escrit

original	La lluita de la llibertat
paròdia	L'Esquella de la Torratxa
original	Lo conxorxo
original	Lo castell dels tres dragons
paròdia	Les coses del oncle
original	Què del dia
original	Les pillores de Holloway
original	Si un plan per fora
original	Un port de Calat
original	Un barret de rialles
paròdia	La veïnada de la Tana
original	La guerra de la piga rossa
original	Les carasses de Montroig
original	En Joan Donet

La gesta de la Legión

Los voluntarios españoles e hispano-americanos en la guerra por E. Gómez Carrillo

1.º tomo Pessetes 3.50

DAVANT ELS ATACS A LA LLENGUA

—Encara serà capaç de cridar, aquest imprudent!..